

AUREMBIAIX D'URGELL

Amant de Jaume I

— Jo, Aurembiaix d'Urgell, vaig néixer al voltant de l'any 1204. Era la única filla del comte d'Urgell Ermengol VIII i d'Elvira Subirats. Era potser, la nissaga més alta dins la noblesa catalana. Els Ermengol havien regit el comtat d'Urgell des de feia més de dos segles i en el decurs de vuit generacions. Els meus pares varen viure molts anys separats però, a la fi es van reconciliar i em van tenir a mi. Mentrestant, el vescomte Guerau de Cabrera, que veia que els meus pares no tenien descendència i, en tenir-la només havien aconseguit una filla, va manifestar les seves ambicions successòries a l'Urgell basades en un parentiu pròxim ja que era el seu nebot. Per acabar d'adobar-ho, al·legava que les dones havien d'estar excloses de la successió.

— Jo, Ermengol d'Urgell, pare d'Aurembiaix, veient que ja no estava gaire bé de salut, vaig intentar aconseguir el recolzament del rei Pere II d'Aragó i el comte de Barcelona, i pare de Jaume I del seu matrimoni amb Maria de Montpeller. Pere, l'havia donat primer a Guerau de Cabrera però, abans de morir, vaig rebre el compromís que ajudaria la meva muller enfront de qualsevol enemic i, això, incloïa fins i tot a Guerau de Cabrera.

— El meu pare va morir el 1209 i va cedir el govern vitalici de l'Urgell a la meva mare a més de nomenar-me a mi hereu preferent. Si jo moria sense descendència, llavors el meu pare cedia el seu comtat a la seva germana Marquesa, mare del vescomte Guerau de Cabrera. Per poder assegurar-se de la protecció papal, Ermengol VIII, el meu pare, va deixar a la Santa Seu la meitat dels seus béns a Valladolid. Quan vaig complir els nou anys, la meva mare va voler reafirmar drets. Ella sabia que el rei Pere I, a canvi de favors econòmics, li atorgaria les seves peticions. Així, la meva mare li va oferir una bona quantitat de diners i li va transferir una part important dels seus dominis.

— Jo Pere I, a canvi dels diners i de les possessions vaig acceptar el casament d'Aurembiaix amb el meu hereu, Jaume I que tan sols tenia un any. A més, em vaig comprometre a vetllar tant per la mare com per la filla.

— Encara que ni la meva mare ni jo ho sabíem, el rei Pere ens havia enganyat perquè també havia promès el seu fill a Amícia, filla del cabdill dels croats francesos, Simó de Montfort i que li tenia retingut el fill a Carcassona, des de 1211, com a garantia del pacte.

— I jo, Pere, intentant solucionar els problemes que tenia, vaig acabar pactant dos casaments diferents per al meu fill presoner, en menys d'un any.

— Després de la tràgica mort del rei Pere a la batalla de Muret, el 1213, per la seva precipitació, excés de confiança i potser també per la falta de serenitat pròpia d'una batalla, el 1214, gràcies a la intervenció papal, Jaume I va ser alliberat. Tenia cinc anys.

— Aleshores, jo, Guillem de Cervera, antic marmessor del pare d'Aurembiaix, m'havia casat amb la seva mare i els havia promès ajudar-les contra els seus enemics, els Cabrera. Però, no vaig poder aconseguir que aquest li arrabassés a Aurembiaix la seva herència.

— I jo vaig haver de fugir cap a Castella i vaig ser donada en matrimoni a Álvaro Pérez,

castellà emparentat per línia femenina amb el casal d'Urgell. Ningú no va saber mai si havíem consumat el matrimoni. El cas va ser que no varem tenir cap fill i que, un temps més tard, el nostre casament va ser declarat nul per raons de parentiu.

El 1228, després de passar catorze anys a Castella, vaig tornar a Catalunya decidida a reclamar la meva herència. La meva mare ja havia mort i li m'havia llegat el comtat que els Cabrera ens havien usurpat.

— Aleshores, jo, Guillem de Cervera, membre del Consell de Regència de Jaume I, i fidel al meu sobirà, vaig compensar amb generosos préstecs el lamentable estat en què havia quedat la tresoreria reial. A canvi volia que el plet de la meva fillastra Aurembiaix, que reclamava per a ella les seves terres de l'Urgell, li fossin retornades.

— Vaig trobar un bon aliat amb el meu padastre i vaig presentar la meva reclamació al rei Jaume I a Lleida. Va ser la primera vegada que vaig veure el meu antic promès Jaume I.

— I jo Jaume I, en veure Aurembiaix, vaig quedar fortament impressionat per aquella atractiva i coratjosa noia capaç de defensar els seus drets amb tanta tenacitat i desimboltura. Llavors, ella tenia vint-i-vuit anys i jo vint. Tot i que jo era més petit, la meva autoritat m'aportava més anys ja que havia estat capaç de restablir la malmesa autoritat de la corona i governava amb fermesa. La meva excel·lència era superior a la meva edat. A més, Aurembiaix i jo compartíem experiències matrimoniales fracassades. Jo havia estat casat amb Elionor de Castella, havia tingut un fill i havia aconseguit, igual que Aurembiaix, l'anul·lació del meu matrimoni per raons de parentiu.

— Els dos ens varem sentir irresistiblement atrets. Jaume va reconèixer els meus drets i em va designar un bon jurista per fer front al judici. La sentència dictà a favor meu. El rei, llavors, comminà els Cabrera a renunciar pacíficament a les meves possessions de l'Urgell però, aquests s'hi van negar. Només quedava el camí de les armes.

— Abans de començar les guerres, jo, Jaume I, vaig establir uns pactes amb Aurembiaix. La vaig acceptar com a concubina i, si de la nostra relació en naixia algun descendent, el comtat d'Urgell seria la seva herència. Però, si no hi havia descendència, totes les terres del comtat passarien a les meves mans i a les dels meus descendents. A canvi, jo li havia de tornar totes les terres que els Cabrera li havien pres.

— Jo vaig signar el pacte i la campanya començà l'estiu de 1228 dirigida, personalment, per Jaume I. La lluita fou breu i poc cruenta. El rei va preferir negociar amb els defensors de cada una de les places de l'Urgell. Jo vaig quedar complaguda pel pacífic mètode emprat. La meva presència, ja que seguia de prop el rei, fou molt útil en el lliurament d'algunes de les places més obstinades. Els Cabrera van quedar vençuts i jo vaig recuperar Albesa, Tamarit; Menàrguens, Linyola, Balaguer, Agramunt, Ponts i Oliana.

— El contracte de concubinatge va ser refermat a Balaguer després de recuperar aquesta plaça, el 1228. Aurembiaix volia assegurar la seva avantatjosa situació ja que veia molt difícil casar-se amb mi ja que jo era rei i ella tan sols era comtessa. Així, quedà establert que jo només podia deixar-la cas que em casés amb una dona de rang superior al d'ella. Si així ho feia, havia de compensar-la econòmicament amb una suma equivalent al comtat d'Urgell. Aurembiaix també es va reservar el dret de casar-se si era amb l'aprovació reial.

—El nostre idil·li va ser curt. Les meves il·lusions van quedar ben aviat frustrades. Així, als deu mesos del contracte de concubinatge, em vaig casar amb un aventurer portuguès,

l'infant Pere, perseguit pel seu germà Alfons II de Portugal, i que per aquest motiu havia fugit al Marroc on havia fet una considerable fortuna. Quan Pere va arribar a Catalunya va ser ben rebut pel rei Jaume I, ja que hi estava emparentat per línia materna. El rei li va donar algunes possessions al camp de Tarragona. Jo m'hi vaig casar mig obligada, mig per despit. Però, el cas és que vaig quedar molt ressentida ja que en el meu pacte de matrimoni el rei va fer donació del meu comtat d'Urgell al meu marit i va deixar establert que, a la meua mort, seria heretat pels meus fills i, en cas de no tenir-ne, per qui jo designés.

— Al cap d'un any, quan vaig tornar victoriós de la conquesta de Mallorca, vaig trobar Aurembiaix que estava malalta i encara no havia tingut cap fill. Havia atorgat testament en favor del seu marit Pere de Portugal i, en un darrer gest d'orgull, abans de morir, no em va dedicar ni una paraula. Pere, el seu espòs, després de la seva mort, no va tenir cap inconvenient en permutar-me aquelles terres catalanes a canvi de drets feudals sobre Mallorca. El pacte el varem signar el mateix dia de la mort d'Aurembiaix.

Aurembiaix traspassà el 29 de setembre de 1231. Tenia tan sols trenta-un anys. Fou enterrada al costat de la seva mare al monestir de Sant Hilari de Lleida.